

Cultuurkrantje oktober 2024 Atheneum Dendermonde

Woordje van de redactie

Met een kleine vertraging trekt de zesde jaargang van ons aller Cultuurkrantje zich met groot enthousiasme op gang. Alweer toont de verse cultuurherfst zich erg veelbelovend, zo verlaat Ensor zijn feestjaar met de grote trom en een prachtige tentoonstelling in Antwerpen; in onze hoofdstad moet u dan weer zijn om de abstracte kunst van Arp en Tauber te bewonderen. Geschiedenisliefhebbers kunnen in Oudenaarde hun hart ophalen met een tentoonstelling rond Margaretha van Parma. In de boekhandels stromen nieuwe titels binnen en de heer Lanoye mag zich opmaken om de Prijs der Nederlandse Letteren te ontvangen uit de handen van koning Filip.

Ook in ons Cultuurkrantje vindt u een aantal veranderingen. We hebben niet één maar twee nieuwe columnisten, zowel meneer Huyck als de mysterieuze Philemon De Donder zullen een maandelijkse bijdrage leveren. Na 20 persoonlijkheden, 10 hommages, 10 musea en 10 interviews wordt het hoofdartikel verrassender: het staat telkens in het teken van de actualiteit. In dit nummer staat Tom Lanoye centraal vanwege de grote eer die hem te beurt is gevallen als laureaat van de driejaarlijkse Prijs der Nederlandse Letteren.

Verder vindt u vertrouwde rubrieken terug als, onder meer, de tentoonstelling en het boek van de maand, net als wat er te beleven valt in CC Belgica en Ciné Albert.

Veel leesplezier
Jirka Claessens

Tom Lanoye krijgt Grote Prijs der Nederlandse Letteren

Welke prijs?

De Prijs der Nederlandse Letteren wordt eens in de drie jaar toegekend aan een auteur van wie het werk een belangrijke plaats inneemt in de Nederlandstalige literatuur. De laureaat ontvangt een bedrag van 60.000 euro en uiteraard eeuwige roem. De prijs wordt afwisselend uitgereikt door de Belgische koning en de Nederlandse koning en wordt toegekend voor het hele oeuvre van een schrijver. Deze maand zal koning Filip de prijs plechtig overhandigen aan Tom Lanoye en dit ten Koninklijk Paleize in Brussel.

Deze onderscheiding is de belangrijkste literaire prijs in onze contreien en wordt uitgereikt door een professionele jury van recensenten, academici en auteurs. In 1956 ontving Herman Teirlinck als eerste de onderscheiding. Het is maar liefst 12 jaar geleden dat een Vlaams auteur de erkenning kreeg.

***Tom Lanoye gebruikt de theatra-
liteit van literatuur in al haar
gedaantes om zich uit te spreken
over de echte wereld. Het is deze
barokke, taalvirtuoze maar niet
minder serieuze invulling van
literair engagement die wij graag
bekronen.***

(Uit het juryrapport)

Cultuurkrantje oktober 2024 Atheneum Dendermonde

Lanoye behoort nu tot de galerij der groten en prijkt naast zijn persoonlijke helden: Claus, Reve, Hermans, Brouwers en Walschap. Of, om het in zijn eigen woorden te zeggen: *Gecanoniseerd bij leven! Al vrees ik dat ik de geschiedenis zal ingaan als de kleinste onder de groten: 1 meter 63, ik heb het pas nog laten nameten. Ik dacht dat het 1 meter 68 was. Ik ben blijkbaar al aan het krimpen.* (Bron: Humo)

Wie is Lanoye?

Voor wie hem niet kent, de man is 66 jaar jong en komt uit het waasland, net als vriend en tijdgenoot Brusselmans. Als zoon van een noeste slager en frivole moeder lag een toekomst als schrijver misschien niet zo voor de hand. En toch ...

Zijn leven in een paar regels samenvatten is onbegonnen werk, daarom raad ik u ten stelligste aan de pas opnieuw uitgegeven Waaslandse trilogie te lezen: Een slagerszoon met een brilletje (1985), Kartonnen dozen (1991) en Sprakeloos (2009).

In het buitenland werd Lanoye opgemerkt als dramaturg met zijn twaalf uur lange bewerking in verzen van acht stukken van Shakespeare: Ten Oorlog (1997). In 2015 werd deze legendarische marathonvoorstelling verkozen tot het meest belangwekkende toneelstuk in de Nederlandstalige theaterliteratuur.

Ondergetekende kan zeggen dat ze erbij was toen in 1997 ☺ en het lijkt me volkomen terecht dat het toneelstuk de geschiedenis ingaat. Ale grote namen van nu stonden toen als bruisende jongelingen op het podium.

Ook als dichter maakt de auteur naam en faam, zo was hij van 2003 tot 2005 stadsdichter van Antwerpen. In deze functie schreef hij een gedicht dat geprint op een groot banier aan de Boerentoren, 'Europa's eerste wolkenkrabber', werd gehangen. Het gedicht was een liefdesverklaring van die toren aan de middeleeuwse toren van de O.-L.-Vrouwenkathedraal. Later schreef Lanoye als antwoord van de kathedraaltoren een klankgedicht dat werd ingezongen door de volkszangeres La Esterella.

Ten slotte is Lanoye een voorbeeld voor de lgbtq+ gemeenschap. Reeds op 20 januari 1996 lieten Lanoye en zijn Nederlandse partner René Los -onder grote mediabelangstelling- als eerste herenkoppel hun samenleefcontract

Cultuurkrantje oktober 2024 Atheneum Dendermonde

inschrijven op een gloednieuw stadsregister. Dit was eerder een symbolische actie, met de bedoeling om de discussie rond het homohuwelijk te versnellen. Nadat België in 2003 als tweede land ter wereld (na Nederland) het homohuwelijk bij wet toeliet, trouwden Los en Lanoye officieel.

Welke boeken moet u zeker lezen?

Heel zijn oeuvre onder de loep nemen, zou ons Cultuurkrantje doen uitdijen tot een halve encyclopedie, ik verwijs graag naar de wikipediapagina waar u een volledige lijst terugvindt :

(https://nl.wikipedia.org/wiki/Tom_Lanoye)

De drie aanraders zijn dan ook een puur subjectieve keuze van de redactie. Het zijn ook drie romans omdat ik vind dat een toneelstuk enkel bestaat in de voorstelling en dat ik (sorry Tom!) hem niet zo een "groot" dichter vind.

Kartonnen dozen (1991)

De ik-figuur in deze autobiografische roman wordt rond zijn tiende jaar heimelijk verliefd op Z, waarna een kwetsbaar en humoristisch liefdesverhaal volgt. De twijfels bij zo een eerste puberliefde zijn zo herkenbaar voor de lezer. Kartonnen dozen leert ons dat liefde universeel is in welke vorm ook. Lanoye weet in de loop van de 148 bladzijden het verlangen dat hij door de jaren heen voor Z. koesterde haast voelbaar te maken.

Kartonnen dozen is een zuivere liefdesroman, die gaat over de alles verzengende aantrekkingskracht die de een op de ander kan hebben. Dat het hier toevallig gaat over de liefde van een jongeman voor een andere jongeman doet daarbij niet terzake.

Tom Lanoye voert ook een paar mooie bijfiguren ten tonele. Zo is er zijn tante 'Pit' Germaine die de gave van het gesproken woord bezit en de leraar Nederlands die met aanstekelijke bevoegenheid verhalen uit de wereldliteratuur voorlas en zijn klas uiteindelijk aanzette tot het schrijven van een verhaal. Hier liggen duidelijk de wortels van Lanoyes schrijverschap.

De doos die alle andere dozen overbodig maakt. Zij kan alles bevatten, hoe omvangrijk of verdorven, ridicuul of smetteloos het ook is. Zij is sterker dan een reiskoffer, mooier dan een versleten schoendoos, handiger dan een archiefbox. U houdt haar in uw handen.

(Uit Kartonnen dozen)

Het goddelijke monster (1997)

Van een heel ander kaliber is het hoogst amusante, gitzwarte Het goddelijke monster, het eerste deel van de

Cultuurkrantje oktober 2024 Atheneum Dendermonde

Monstertrilogie. Neem het van mij aan, u zit goed voor echt leesplezier, meer nog ik vermoed dat u bij wijlen schaamteloos luidop zult lachen. Als geen ander slaagt Tom Lanoye er immers in om de ziel van de Vlaming bloot te leggen: van zijn 'zwart geld' over zijn dubieuze houding tegenover de overheid en zijn familie tot zijn eeuwig gesjoemel: geen enkel "heilig huisje" blijft recht. Het goddelijke monster is de kroniek van een uiteenvallende familie tegen de achtergrond van een uiteenvallend land. Vergeet vooral de (slechte!) verfilming en laat u meedrijven op de barokke schrijfstijl van Lanoye.

Het boek start met een jachtongeval in Zuid-Frankrijk. Katrien schiet haar man Dirk dood, omdat zij denkt een everzwijn te horen achter de struiken. Bij thuiskomst wordt zij beschuldigd van moord, hun huwelijk was niet optimaal en dit was toch een makkelijke manier om van Dirk af te komen? Of, kreeg zij opdracht van haar schoonvader Herman, die de corrupte regering adviseert? Hermans broer Leo heeft aantekenboekjes van Dirk gevonden en bestookt zijn broer ermee. De aantekeningen zijn in een soort code en als onderzoeksrechter De Decker ze in handen krijgt, probeert hij ze te ontcijferen, net als de aantekeningen die hij gevonden heeft in de cel van Katrien. Enzovoort enzoverder, meer dan 800 pagina's gekonkel en geroddel! Heerlijk amusant.

Alle leden van de familie Deschryver hebben trouwens bijzondere karaktertrekjes, denk maar aan de twee homofiele broers, de schoonzus die een oogje op Dirk had, drie roddelende tantes en de aan pillen verslaafde moeder van Katrien. Ze vertrouwen elkaar niet en zitten elkaar voortdurend dwars. Ook de

dode personages blijven een rol spelen en geven commentaar op de gebeurtenissen.

Tom Lanoye schrijft hier op een zeer humoristische en scherpe manier over het Vlaanderen uit het einde van de vorige eeuw: vuile handel en corruptie, gesjoemel en hypocrisie. Het lijkt erop dat elk lid van de familie eraan meedoet in deze satirische roman. De familie Deschryver valt langzaam maar zeker uit elkaar en staat symbool voor zowel Vlaanderen als België en bij uitbreiding de hele moderne wereld.

De draaischijf (2022)

De wereld is een schouwtoneel, schreef William Shakespeare. En soms, in moeilijke omstandigheden, een schouwtoneel met een draaischijf, vult Tom Lanoye aan. De hoofdpersoon van zijn recentste roman moet alles doen om rechtop te blijven staan. Aan de lezer om te oordelen of dat is gelukt.

De verteller van het bijna vijfhonderd pagina's tellende roman heet Alex Desmedt, hij werd gemodelleerd naar Joris Diels, een acteur en regisseur die voor zijn activiteiten tijdens de oorlog is veroordeeld.

In de roman symboliseert de draaischijf de collaboratie van Desmedt. Als de Koninklijke Schouwburg in Den Haag midden in de oorlog bij de start van het Deutsches Theater in Die Nederlanden

Cultuurkrantje oktober 2024 Atheneum Dendermonde

een draaischijf krijgt, laat hij er zich ondanks zijn beperkte deskundigheid graag bij roepen om hem te laten werken. Daarna is hij aanwezig bij de feestelijke ingebruikname van dit stuk wondertechniek in een zaal vol zwarthemden. Hij schudt daar Goebbels en Göring zelfs de hand. In deze theaterroman is de wereld een podium met draaischijf. Telkens zijn de politieke omstandigheden radicaal anders, moet je je rol en je positie daaraan aanpassen, niet alleen Desmedt, maar iedereen.

Maar, in hoeverre is Desmedt schuldig? Maakte hij uit pure ambitie de verkeerde keuzes? Of, werd hij gedwongen tot collaboratie omdat hij in de gegeven omstandigheden niet anders kon handelen? Lanoye laat de antwoorden open. Sterker nog: u bent zich er voortdurend van bewust dat Desmedts versie van de feiten net zo goed verdraaid kan zijn om zichzelf vrij te pleiten.

De draaischijf is mijn Verdriet van België, het magnum opus van Hugo Claus en wat mij betreft hét referentiewerk uit de oorlogsliteratuur.

(een "bescheiden" Lanoye in Humo)

De blik van Pieter **Woensdag heerlijk sporen op de bank**

Op een woensdag na vijf lesuren voor de klas mag ik thuis in de namiddag al eens graag languit op de bank liggen. Ja, jongelui, jullie moeten weten dat ik al eenenveertig ben. Een-en-veer-tig. Heb je me daar? – denken jullie steevast. Ja, een-en-veer-tig. Jullie horen het goed. Let wel dat is mijn leeftijd, niet mijn BMI. In jullie ogen ben ik al een ouwe knar. Zo voel ik me ook op woensdagen rond de klok van een. De vijf lesuren zijn voorbij. Jullie huppelen naar huis: klaar voor een namiddagje sport en spel. Ik, het uitgewrongen lesgeefvodje, verlang naar maar één ding: mijn trouwe bondgenoot, de sofa.

Zo verging het me ook vorige woensdag. Het vijfde lesuur liep naar zijn einde. Twaalf uur vijfendertig. Nog vijf minuten. De laatste regeltjes op het bord schrijven, het huiswerk opgeven, de ramen sluiten ... En dan – eindelijk – twaalf uur veertig. De verlossing. Het belsein. Ik haastte me huiswaarts en binnen de vijf tellen plofte ik op de bank. De veren in de sofa kraakten, mijn BMI is eenenveertig moetjeweeten, mijn volle hoofd zonk weg in de pluimenkussens en de kat Cléo kroop doodleuk op het roze dekentje dat al uitgespreid over me heen lag. Ronk, ronk, ronk ... Het lieve diertje imiteerde het geluid van de koffiemachine. Ronk, ronk, ronk ... Haar malle koppie tussen de witte pootjes: een pluizig diertje op mijn buik. In

Cultuurkrantje oktober 2024 Atheneum Dendermonde

dit vredig tafereeltje zette ik de televisie aan en zapte naar de zender Railway TV. Een zender – ‘channel’ plegen jullie jongelui te zeggen – waar men fijne afleveringen – ‘episodes’ in jullie jongepuistenkoppentaaltje – te berde brengt over treinreizen. Nu ja, treinreizen mag je wel heel letterlijk nemen: men plant een camera in de stuurcabine van een trein en neemt gewoon de treinrit op. Opnemen is ‘recorden’ by the way (en by the way is ‘btw’). Die beelden worden dan ongefilterd uitgezonden. Zo krijg je als kijker het gevoel dat je over de schouder van de treinbestuurder meekijkt tijdens de gehele rit. Vorige woensdag zag ik op het scherm net de start van een nieuwe uitzending: de treinrit Nice-Parijs. Driewerf hoezee! Die treinrit wou ik al jaren eens televisiegewijs meemaken. Ze stond met stip op nummer een op mijn bucketlist. Van een klein geluk gesproken op een verloren woensdagnamiddag. Het leven zit vol verrassingen. De begingeneriek van de episode was in een twee drie voorbij en daar had je het dan: het stilstaande beeld. Ik aanschouwde zeker tien minuten wat een Franse treinbestuurder ziet als ie stilstaat in het station van de Franse badplaats Nice: links en rechts een perron en in het midden van het beeld een spoor. Ongefilterde beelden, weetjenogwel. Met een aan de zekerheid grenzende waarschijnlijkheid waren reizigers aan het instappen in de trein. Of: het spoorpersoneel staakte. Wie zal het zeggen, het interesseerde me niet wat die Franse knakkers aan het uitvreten waren. Ik wou gewoon beelden zien van in een rijdende trein. Ik geef het je op een briefje: tien volle minuten stilstaand TV-beeld is lang. Héél lang. Het viel me dik tegen van Railway TV. Ter verstrooiing en vermaak van de kijker voorzag Railway TV wel onderaan het TV-beeld een digitale snelheidsmeter van de trein. Ik zag nul kilometer per uur staan. Ondertussen was

Cléo de kat gestopt met spinnen; haar trein was al vertrokken. Het beestje was al in dromenland. Zelf gaven ook mijn oogleden zich stilletjesaan over aan de niet-aflatende zwaartekracht. Ik zag de trein niet meer vertrekken.

Plotsklaps werd ik wakker van het geluid van de voordeur. Ik zag op het scherm de Franse hoofdstad opdoemen. De treinrit van om en bij de zes uren was netjes afgewerkt. Mijn vrouw kwam de woonkamer binnen en vroeg me waar onze tweeënhalfjarige dochter was. Oh, nee, woensdag. Vergeten te halen op school. “Jij spoort niet,” zei mijn vrouw. Ik dacht, ik spoor wel, maar niet actief.

Pieter Huyck

Breaking News: "Onze" reuzen dansen in Barcelona!

De historische reuzen van Geraardsbergen en Dendermonde hebben gedanst tijdens het 600e verjaardagsfeest van de reuzen van Barcelona, de "Gigantes". Zij waren de enige Belgische grote mannen die voor de parade waren uitgenodigd: een hele eer! Immers, enkel reuzen met een bepaalde historiek waren welkom in de straten van Barcelona. Duizenden mensen hebben er kennis gemaakt met Mars, Indiaan en Goliath, ze mochten niet alleen dansen op de Ramblas, ook de plek waar ze mochten overnachten is op z'n minst uniek te noemen: in het stadhuis van Barcelona.

Ondertussen is het drietal terug veilig thuis na een reis van 1200 kilometer!

Tentoonstellingen van de maand: Ensor en Vanfleteren KMSKA Ensors stoutste dromen (tot 19 januari 2025)

Neem de trein naar Antwerpen en stap aan het station op tram 1 of 10. Na een ritje van tien minuten en een wandeling van evenveel minuten bent u aan het museum.

Openingsuren

Elke dag	10u00 tot 17u00
Donderdag	tot 22u00
Weekend	tot 18u00

Ticketprijs

Volwassene	20,- €
- 26 jaar	10,- €
- 18 jaar	0,- €

Reserveer uw ticket best online:

<https://kmska.be/nl/reserveer-je-bezoek>

Het Ensorjaar 2024 zou niet compleet zijn zonder een expo in het KMSKA. In Ensors stoutste dromen. Het impressionisme voorbij krijgt u een totaalbeeld op James Ensor als baanbrekende kunstenaar. U ontdekt Ensors eigen meesterwerken uit de hele wereld naast die van de internationale kunstenaars met wie hij zich wil meten. Want, bovenal wil Ensor altijd de beste zijn, zelfs al heten zijn concurrenten Edouard Manet of Edvard Munch.

Ensors fantasierijke geest neemt je op sleeptouw door zijn wondere universum van woeste visioenen, carnaval en zwane. In Ensors voetsporen volgt u hoe hij zijn creativiteit ontplooit, om uit te groeien tot een rebelse gamechanger, die zelf de spelregels van de kunst bepaalt. Hij stapt daarbij resoluut weg van het klassieke Europese schoonheidsideaal, en het impressionisme dat hem eerst zo fascineerde om uiteindelijk anderen te

Cultuurkrantje oktober 2024 Atheneum Dendermonde

beïnvloeden met zijn droombeelden of expressieve kleurkeuzes, zoals Emil Nolde. Ensors stoutste dromen toont die artistieke evolutie via de grote mijlpalen die Ensors carrière bepaalden. Voor het eerst zij aan zij met Claude Monet en Auguste Renoir, van wie hij de lichteffecten afkijkt, zelfs al vindt hij de inhoud van hun werk te braaf.

Ensor beperkt zich niet tot schilderen. Hij laat zijn experimenteerdrift ook los op gedetailleerde tekeningen en krachtige etsen.

Altijd weet Ensor te verrassen door zijn contrasten tussen het komische en het sinistere, het verfijnde en het wilde, de gezellige burgersalons en de enge skeletten, in een wereld doordrenkt van wrange satire. In Ensors werken voel je de hartslag van de opwindende late 19de eeuw, een tijd die niet zo veel verschilde van de onze, met sociale en politieke omwentelingen, verbluffende technische innovaties en massaspektakels.

Het museum heeft de grootste en meest diverse Ensorcollectie ter wereld. Bovendien huist ook het Ensor Research Project hier, hét kenniscentrum rond de meester. Het KMSKA is daarmee de perfecte plek voor dit once-in-a-lifetime eerbetoon aan één van de vaders van het internationale modernisme.

(Bron:
<https://kmska.be/nl/evenement/ensors-stoutste-dromen>)

Hangar, Brussel, Stefan
Vanfleteren, Atelier (tot 21
december 2024)

Hangar is hét kunstcentrum gewijd aan hedendaagse fotografie in Brussel.

Hoe raakt u daar?

Neem eerst de trein naar Brussel Zuid en dan tram 81. Stap af aan halte Trinité, u bent op drie minuten stappen van de galerij.

Openingsuren:

Woensdag to zondag van 12u tot 18u

Tickets:

Volwassene	9,- €
Student	5,- €
- 16 jaar	0,- €

Stephan Vanfleteren is een van de meest gerenommeerde Belgische fotografen. Ik ben grote fan! Hij raakt vooral bekend om zijn indringende zwart-wit portretten van zowel beroemde als anonieme personen. Zijn werk is echter veel gevarieerder dan dat. Zo begon Vanfleteren zijn carrière als persfotograaf (De Morgen, Humo, Paris Match, Die Zeit, ...) en hij maakte boeiende fotoreportages van actuele gebeurtenissen. Later begon hij verschillende thema's uit te werken in uitgebreide fotoreeksen, variërend van

Cultuurkrantje oktober 2024 Atheneum Dendermonde

winkelpuien tot een reis langs de mythische Atlantikwall.

De afgelopen twaalf jaar werkte Stephan Vanfleteren intensief thuis, in een studio met daglicht. Het zijn deze foto's die u kunt bewonderen in Hangar. Of hij nu werkt met natuurlijk licht of kunstlicht, de fotograaf zoekt altijd naar schoonheid en betekenis. Grijs theatergordijnen zijn alomtegenwoordig op de achtergrond en versterken het gevoel van volledige verstillings.

De fotograaf vereeuwigd zowel bekende persoonlijkheden als anonieme figuren, zo is hij zowel in de rimpels op het gezicht van een oude visser als in een aangespoelde fles geïnteresseerd. Hij aanbidt zijn kinderen, ziet ze opgroeien, u leeft via de portretten mee. De oudere medemensen verzachten met dank aan de grijze gordijnen, die in deze Atelier reeks een constante zijn. Van een ontroerende schoonheid is ook de reeks met dode dieren. Het lijken net schilderijen van pakweg Zurbaran of Caravaggio. Grote schoenen om in te stappen, ik weet en besef dit, maar Vanfleteren doet wonderlijke dingen met licht. Allen richting Hangar in Elsene!

De blik van Mijnheer De Donder

Philemon De Donder geniet na een veertigjarige onderwijsloopbaan van een welverdiend pensioen. Zijn warme, innemende persoonlijkheid en bodemloze optimisme maakten hem tot idool van vele generaties. Na lang aandringen gaf hij zijn akkoord om de Cultuurkrant te verrijken met zijn rake observaties. In elke editie laat hij zijn duistere licht schijnen over een hedendaags fenomeen. Vandaag: de puber.

Beste lezer

Alhoewel, 'lezer'. Als men mij goed heeft ingelicht, zijt gij omstreeks dezen tijd tussen de 14 en de 18 jaar oud. Dus hebt gij per definitie een hekel aan lezen. Als ge al kunt lezen. De meesten onder U ondervinden daarmee de grootste moeilijkheden, verblind en verdoemd als ge zijt door al die hormonen die de samba dansen in uw puberend lijf.

Dus: niet 'beste lezer'. Een dergelijke aanspreking zou U te veel eer aandoen. 'Beste', dan maar. Edoch, ook hier: neen, driewerf neen. Ook dit krijg ik niet uit mijn pen gewrongen. Het woord 'beste' impliceert immers iets positiefs, en ten tweede male is dat een eer die ik U niet wil verschaffen.

Luistert, ik zal dan maar meteen met de spreekwoordelijke deur in het al even spreekwoordelijke huis vallen: ik heb een diepgaande, hartsgrondige hekel aan U.

Cultuurkrantje oktober 2024 Atheneum Dendermonde

Het is te zeggen, niet aan U persoonlijk, maar aan iedereen van Uw leeftijd. En daar hoort gij dus ook bij. Niet dat gij daar iets kunt aan doen: hoogstens kunt gij Uw ouders kwalijk nemen dat zij U ter wereld hebben gebracht.

Want het is, potverdorie nog aan toe, toch waar zeker. Ondanks mijn heldere, immer doortastende en – al zeg ik het zelf – bijzonder objectieve geest heb ik mij steeds afgevraagd waarom mensen die malkander gaarne zien, met alle geweld een nageslacht moeten fabriceren. De wereld zou beter af zijn zonder al dat gedoe.

Want ja, akkoord, zo'n kind, dat is allemaal schoon en schattig en tot op zekere hoogte plezant als het klein is, maar nadien? Ellende en miserie. Ik herhaal, want U heeft mij waarschijnlijk van den eerste keer niet goed verstaan: Ellende En Miserie. Dat kind begint meer plaats in te nemen, het fret U de oren van Uw hoofd, en als ge dan nog oren overhebt, zààgt het ze wel van Uw hoofd. Een nieuw badkostuum, want het vorige is plotsklaps na een week of drie uit de mode geraakt; een belachelijk grote koptelefoon om op het door acné geteisterde hoofd te zetten; een nieuwe kodak waarmee ge ook kunt bellen, liefst dan nog zonder telefoonkabel, ... Het eindigt niet.

En pas op, ge moet niet denken dat ze dan content zijn als ze dat allemaal hebben. Neen, meneer: het puberjonk

spreekt dan ook nog eens gaarne tegen. Niet omdat het niet akkoord is met iets, maar omdat het in zijn verderfelijken aard ligt.

Want dat zijn ze: verderfelijk. Hoe anders kunt ge een jong noemen dat zijn verwekkers treitert, tegenspreekt en koeioneert. En pas op, dat tegenspreken, dat is niet alleen tegen hun ouders. Neen, daarmee is de honger van het pubervenijs niet afdoende gestild. Ook tegen hun leraren trekken zij nietsontziend van leer. En daar, daar weet ik nu toevallig iets van.

Veertig jaar lang heb ik bovengenoemde stiel van leerkracht uitgeoefend. Veertig jaar lang heb ik mensen zoals U in mijn omgeving moeten verdragen. Met een allesverzengende passie en dito volharding heb ik U al die jaren gekoeioneerd en getreiterd, net zoals U dat met mij deed – alleen al door Uw onpasselijk makende aanwezigheid.

En nu ik, gepensioneerd zijnde, een zalige gemoedsrust heb gevonden, voel ik me vrij om alles eens neer te schrijven. Ik kan U verzekeren dat dat een zaligheid is voor mijn gemoed. Papier, dat spreekt nimmer tegen.

Cultuurkrantje oktober 2024 Atheneum Dendermonde

En kijk, ik toon mij grootmoedig en vergeveningsgezind: ik wil U laten meegenieten van de rijpe vruchten mijner briljante geest. In de hoop, Puber, dat de zon zal opgaan in Uw duistere wereld, en dat er van u alsnog iets kan worden. Ooit. Misschien. Zo hoop ik, Philemon De Donder, mijn bescheiden steentje bij te dragen aan de algemene ontwikkeling der mensheid.

Een mens moet tenslotte positief blijven.

Met bijzonder beperkte hoogachting,

Philemon De Donder
Leraar op rust

Boek van de maand: Nisnikan van Jef Selfslagh

Uitgerekend in het jaar waarin Stef Selfslagh zijn vader verliest, moet hij ook afscheid nemen van zijn zoon. Figuurlijk dan toch. Camu, de zoon in kwestie, heeft immers de pubergerechtigde leeftijd bereikt. Met alle 'ik ben hier wegs' en 'laat mij nu toch eens fucking gerusts' van dien.

Even overweegt Stef om er gewoon mee te stoppen, met de opvoeding. In de

plaats daarvan schrijft hij zijn zoon een lange brief. Over hun gedeelde liefde voor taal, Colombiaanse wenkbrouwen en M&M's. Over hun tweepersoonstrip naar Miami. Over nisnikan, het minst principiële woord in de Nederlandse taal. Over walvisvaders en dopsleutelsetvaders. Over de parallellen tussen volwassenheid en voetschimmel. Maar vooral: over de meedogenloze spiegel die zijn opgroeiende zoon hem voorhoudt.

Nisnikan is het ontwapenende coming-of-ageverhaal van een vader die op hetzelfde moment als zijn zoon volwassen wordt. Die het liefst van al zou vasthouden, maar leert dat hij moet loslaten.

Tot zover de perstekst van de uitgeverij, maar dit boek is. echt een verborgen pareltje. Op dit ogenblik ben ik halfweg het verhaal, maar toch kan ik niet wachten tot volgende maand om het u aan te bevelen. Dit vader en zoon verhaal is zo ontroerend, Selfslagh (journalist van beroep) toont zich namelijk extreem kwetsbaar en zoekend in zijn rol als vader. Alle emoties worden verpakt in een erg eenvoudige, doch prachtig gebalanceerde taal. Stralend middelpunt van het verhaal is het woord "nisnikan" dat wat mij betreft best zo snel mogelijk officieel opgenomen wordt in onze taal. Nisnikan betekent alles en niets, het woord biedt troost en steun en is een dankbare uitweg om het onuitspreekbare toch te verwoorden.

Mooi is de spiegeling die Selfslagh maakt van zijn relatie met zijn eigen vader. De twee opvoedingsmodellen worden naast elkaar gezet, u trekt als lezer zelf de conclusie. Ook het tijdssegment waarin we opgroeien blijkt van cruciaal belang. Maar, boven alles staat de liefde, de liefde van een vader naar zijn zoon, centraal en dat is zo schoon U moest al onderweg zijn naar de betere boekhandel!

Volgende maand: filmspecial naar
aanleiding van Film Fest Gent.

Breaking News: Maggie Smith (89) is overleden

De Britse actrice Maggie Smith is overleden. Ze is vooral bekend van de Harry Potter-films en als Dowager Countess in de serie Downton Abbey. Na Perkamentus (Micheal Gambon) verliest Zweinstein ook professor Minerva Anderling.

***Iedereen die ooit op de set heeft
gestaan met haar, zal hebben
genoten van haar scherpe blik,
humor en formidabele talent. Haar
prachtige acteerprestaties zullen
voor altijd voortleven.***

(collega acteur Hugh Bonneville)

Smith werd geboren op 28 december 1934 in Essex in Oost-Engeland. Ze groeide samen met haar tweelingbroers Alistair en Ian op in Oxford, waar ze ook naar school ging. Haar acteercarrière begon ze als 16-jarige in het Oxford Playhouse theater. Van de theaterwereld rolde ze de filmwereld in. In 1956 speelde ze haar eerste filmrol als feestvierder in Child in

the house, maar daarvoor kreeg ze geen credits.

Vanaf 1969 speelde ze steeds vaker de hoofdrol in films en ontpopte ze zich als een van de belangrijkste Britse actrices. Smith speelde heel veel rollen in haar 89-jarige leven, maar de bekendste zijn zonder twijfel professor Minerva Anderling en Dowager Countess. In The Lady in the Van (een absolute aanrader, is te vinden op Streamz) speelde Smith in 2015 de eigenzinnige, dakloze Miss Shepherd. Met haar kapotte busje belandt ze op de oprit van toneelschrijver Alan Bennett en de twee ontwikkelen een uitzonderlijke vriendschap.

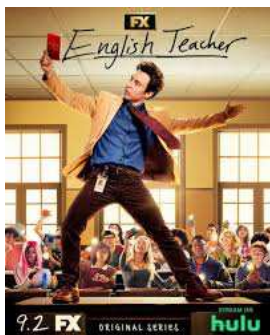
Smiths acteercarrière werd bekroond met verschillende prijzen. Ze was een van de weinigen op wie de 'Triple crown of acting' van toepassing was. Dat is een Amerikaanse titel voor acteurs die zowel een Oscar, een Emmy als een Tony Award winnen in hun carrière.

Van die beeldjes won Smith er veel. Ze heeft 5 BAFTA's (waaronder die voor 'lifetime achievement'), 4 Emmy Awards, 3 Golden Globes en 1 Tony Award op haar palmares. De meest prestigieuze filmonderscheiding, de Oscar, kreeg ze voor haar vertolkingen in The prime time of Miss Jean Brodie in 1969 en voor California suite in 1978.

Ook buiten de acteerwereld had Smith veel aanzien. In 1972 werd Smith benoemd als lid van de Orde van het Britse Rijk, de Britse ridderorde. In 1990 bevorderde Koningin Elizabeth II Smith tot 'Dame Commandeur', waardoor ze de officiële titel Dame Maggie Smith kreeg.

(Bron: www.vrtnws.be)

Bingen op Netflix en co English Teacher (Disney+)

In deze serie (net als in de echte wereld) blijkt de school een spiegel voor een mini maatschappij, waarin een en ander uitvergroot kan worden. In deze erg overtuigende sitcom leveren de makers enerzijds scherpe commentaar op de Amerikaanse maatschappij, terwijl ze anderzijds trouw blijven aan de herkenbare schoolcultuur.

Hoofdpersonage is Evan Marquez, de English teacher uit de titel en een progressieve, homoseksuele leraar op een middelbare school in Texas. Hij heeft een groot hart voor zijn leerlingen en wil gewoon lesgeven, al lijkt dit niet zo eenvoudig met de huidige generatie leerlingen. Willens nillens belandt hij echter elke aflevering in een conflict waar hij, zij het met frisse tegenzin, het harnas van de moraalridder aantrekt. Zo trekt hij bijvoorbeeld ten strijde tegen de wapenindustrie of tegen homofobie. Nobel, maar, dat zal u met mij eens zijn, niet bijster origineel. De reeks haalt echter haar kracht en humor uit de uitvergroete typische schoolproblemen, overgoten met een giftig woke-sausje én uit zijn hoofdpersonage.

Evan worstelt zelf met veel vooroordelen, is absoluut geen wereldverbeteraar en mist daadkracht. Zelfs zijn ex resoluut de

deur wijzen, kan hij niet. Ook begrijpt hij de leerlingen anno 2024 niet meer: *Ze zijn niet meer into woke*, doet hij zijn beklag bij zijn collega's. Wat zijn leerlingen wél nog kunnen, is het woord 'letterlijk' in elke zin (verkeerd) gebruiken én zich verstoppen achter zelfverzonnen labels en triggers, om zijn lessen te kapen: *Kayla kan niet meedoen omdat ze lijdt aan asymptomatische tourette*. Als u maar een aflevering kijkt, laat het dan deze zijn, hilarisch hoe de leraar de duimen moet leggen tegen de ingebeelde ziekte van een van zijn leerlingen.

Brian Jordan Alvarez, die Evan speelt, schreef mee aan de reeks, wat maakt dat de dialogen knetteren, ook de montage houdt de vaart erin. Ook leuk is de goedbedoelende directeur die voortdurend klem zit tussen leerlingen, ouders en leerkrachten. Hij moet elk woord wikken en wegen en voortdurend brandjes blussen. De serie is echter in de allereerste plaats een satire op zowel het hele woke-debat als op de typische high school series als Abbott Elementary of Glee.

We are Lady Parts (vrtmax)

Deze komische reeks (2 seizoenen van elk zes afleveringen) over enkele devote moslima's die samen in een punkgroep zitten, is fris, vernieuwend en zeker het bekijken waard.

Cultuurkrantje oktober 2024 Atheneum Dendermonde

Amina Hussain is een jonge verlegen moslima uit Londen, ze wil zo snel mogelijk een man vinden met wie ze zich kan verloveren. Ashran, die aan dezelfde universiteit werkt als zij, lijkt de perfecte keuze, alleen weet hij nauwelijks van haar bestaan af. Op een dag krijgt Amina van Saira, de zus van Ashran, echter een uniek aanbod. Zij is op zoek naar een leadgitarist voor haar groepje Lady Parts en Amina, die muziekles geeft aan kansarme kinderen, lijkt haar de perfecte keuze. Maar, er is meer, als Amina mee doet bij de auditie van Lady Parts regelt Saira in ruil een date met Ashar.

Wat u nog moet weten is dat Lady Parts niet bepaald een vroom bandje is dat op recepties of huwelijksfeesten speelt, maar een keiharde punkgroep met songs over onder meer eremoord of de hoofddoeken problematiek. Lid worden van Lady Parts betekent dus dat er voor de verlegen Amina een nieuwe wereld opengaat.

We are Lady Parts maakt van bij de start duidelijk dat u niet naar een clichématige serie over moslimvrouwen kijkt. De punkgroep bestaande uit enkel moslima's blaast je omver. Wat een energie. Wat een ironische teksten. Dit is een noodzakelijke, humoristische en

verfrissende kijk op een -voor u en ik- te weinig bekende wereld. Zo mag de groep vooral uit vrouwen met een hoofddoek bestaan - drie van de vier, nadat Amina is toegetreten - voor geen enkel van hen is dat zo vaak bekritiseerde kledingstuk een een hindernis in hun leven. Religie speelt een belangrijke rol in hun leven en in dat van de andere personages, maar het geloof komt in heel verschillende vormen, van streng en onbuigzaam tot erg pragmatisch. We are Lady Parts toont de moslimwereld als een bonte verzameling van mensen met verschillende meningen die respect hebben voor elkaar. Tegelijk voelt de serie in de humor en de toon erg Brits aan en laat dit -uiteraard- ook een pluspunt zijn.

Naast Amina zijn er grappige en lichtjes bizarre nevenpersonages, zoals de nogal intimiderende drumster van Lady Parts die overdag werkt als Uber-chauffeur. Amina zelf, die haar zoektocht naar meer zelfvertrouwen zelf van commentaar voorziet, doet met haar onzekerheden en stunteligheid dan weer denken aan Bridget Jones, waarbij Ashran haar versie van Mark Darcy is. Ook met Fleabag vertoont de serie gelijkenissen en laat dit een groot compliment zijn. We are Lady Parts is kortom een geweldige comedy met een vaak beschimpte minderheid in de hoofdrol én met ijzersterke muziek.

Guilty Pleasure Emily in Paris (seizoen 4)

Cultuurkrantje oktober 2024 Atheneum Dendermonde

Waarom kijken? Deze serie is zo slecht en stuntelig dat het weer goed wordt, Emily wordt gespeeld door de dochter van Phill Collins (begenadigd drummer van Genesis, niet dat deze info er iets toe doet om de serie tot een hoger niveau te tillen, gewoon een wistjedatje), Parijs is prachtig, de haute couture kledij hilarisch en de opportuniste Sylvie (Philippine Leroy Beaulieu staat zowaar echt te acteren, wat sneu is voor de rest van het speelveld!) is alweer de ster van de show. Een no brainer voor wie te moe is om een degelijk verantwoorde serie te bingen!

Spoiler: er komt een vijfde seizoen, vermoedelijk Emily in Rome!

Breaking News: countrylegende Kris kristofferson is niet meer.

Alleen al om zijn song Me and Bobby McGee (beluister NU de versie van Janis Joplin op Youtube en wees ontroerd ... *Freedom is just another word for nothing left to lose*) mogen we ons, wat zeg ik, moeten we ons Kris Kristofferson herinneren.

Naast songwriter was hij ook een verdienstelijk acteur, hij speelde in bijna 100 films in een regie van alle grote namen uit het einde van de voorbije eeuw. Hij zag er goed uit, had een rauwe baritonstem en hield ervan om in

westerns stoïcijnse mannen te spelen. Zijn bekendste rol was die van een rockzanger in A star is born, wiens carrière neerwaarts gaat, terwijl die van zijn lief (Barbra Streisand) opwaarts gaat. Toch bleef hij vooral in de VS een ster, hij maakte er deel uit van een grote generatie countryzangers.

Er was iets in mij dat me altijd tot het uiterste dreef. Ik denk dat het kwam omdat ik in mijn hart een schrijver wilde zijn, en dat ik vond dat je daarvoor eerst moest leven.
(Kristofferson)

Hij groeide op in het conservatieve Texas in een militaire familie, ging vervolgens Engelse literatuur studeren aan de universiteit van Oxford om dan toch nog helikopterpiloot in het leger te worden. In de jaren '60 kwam hij onder invloed van de protestbewegingen, de folksongs en Bob Dylan. Zo trok hij in zijn songs regelmatig van leer tegen de buitenlandse politiek van Amerika, maar hij schreef ook heel wat countrysongs over eenzame mensen en romantische relaties. Enkele daarvan zijn klassiekers, zoals Help me make it through the night, Sunday morning coming down en natuurlijk Me and Bobby McGee, dat Janis Joplin vlak voor haar dood opnam.

Later werd hij een deel van de country nobility, onder meer als lid van The Highwaymen, een country-supergroep met ook Johnny Cash, Waylon Jennings en Willie Nelson. Na zijn overlijden regende

Cultuurkrantje oktober 2024 Atheneum Dendermonde

het eerbetuigen van de groten van zijn generatie, zoals Dolly Parton en Nelson zelf, die hem expliciet loofde om zijn songschrijverschap.

LOD/Ahilan Ratnamohan, Josse De Pauw & Etuwe Bright Jr, Josse JNR
(17 oktober, eerste avondgast)

En ondertussen in CC Belgica Zap Mama (4 oktober)

Zap Mama blikt in 2024 terug op haar rijkgevlude carrière met de release van een eerste 'Best Of'-album.

De Belgisch-Congolese Marie Daulne is een multitalent: ze is zangeres, componiste, activiste en lerares vocale polyfonie. Sinds begin jaren '90 staat ze aan het roer van Zap Mama, een polyfonisch a capella vrouwenkwintet waarmee ze wereldpodia veroverd en zelfs een Grammy-nominatie in de wacht sleepte.

De voorbije 25 jaar tourde Zap Mama wereldwijd, ze evolueerde van a capella steeds meer naar een originele en unieke mix van Europese, Amerikaanse en Afrikaanse ritmes en tradities

Absolute aanrader!!

In Josse Jnr. kijkt theatermaker en performer Ahilan Ratnamohan samen met Josse De Pauw en Etuwe Bright Jr naar het leren van taal en de onvermijdbare machtsrelaties die hieruit voortkomen.

Junior is een economisch migrant uit Nigeria en beschouwt het theater als een laatste kans om iets beters te bereiken dan een job in de fabriek na een gefaalde voetbalcarrière. Ahilan is een migrant uit de veel meer geprivilegieerde Australische context, maar met Sri Lankese Tamil-roots. Josse heeft al een leven lang over de hele wereld getourd als theatermaker en is een ster in eigen land.

Zelden zie je zulke authentieke verschillen tussen spelers zo mooi samenkomen op het toneel.

(juryrapport Theaterfestival 2024)

In Josse Jnr. gaan ze samen op zoek naar wat de teksten van De Pauw, stilistisch zo Europees en abstract, kunnen betekenen voor iemand anders. Hoe kunnen deze teksten en esthetiek - die ondertussen de Vlaamse canon grotendeels hebben gedefinieerd - een andere poëzie bereiken? Is Vlaams-zijn overdraagbaar? Wie kan een ster worden en onder welke voorwaarden?

Otessa, Rest and Relaxation

In de voorstelling Rest and Relaxation reageert het nieuw spelerscollectief OTTESSA op het populaire boek Mijn jaar van rust en kalmte van Otessa Mosfegh. In deze roman wil een jonge vrouw een jaar lang slapen. Ze kiest ervoor om zichzelf te verdoven vanuit het onvermogen zich te verhouden tot de wereld rondom haar.

Vier jonge spelers zetten het leven op sluimerstand, tussen slapen en waken. Ze zullen helemaal verdwijnen, zoekend naar iets. Elkaar misschien? Daarna zullen ze wakker worden en zien dat de wereld radicaal veranderd is. Dat is de hoop. Dat is de droom.

Woordje van de redactie: kunt u niet naar de voorstelling, lees dan zeker het boek van Otessa Moshfegh, u zult het zich niet beklagen!

En ondertussen in Ciné
Albert

Joker: folie à deux

Enkele dagen voor zijn proces, waar hij moet opdraaien voor zijn misdaden als de Joker, ontmoet Arthur Fleck de liefde van zijn leven en raakt hij verstrikt in een gezamenlijke waanzin.

Volgende maand: uitgebreide recensie van deze film

Beetlejuice Beetlejuice

Beetlejuice is terug! Na een onverwachte tragedie in de familie keren drie generaties van de familie Deetz terug naar Winter River. Lydia is nog steeds getraumatiseerd door Beetlejuice en haar leven wordt compleet op z'n kop gezet als haar opstandige tienerdochter Astrid op zolder de mysterieuze maquette van het stadje ontdekt en per ongeluk het portaal naar het hiernamaals opent. In beide werelden heerst onrust en het kan dan ook niet lang duren voordat iemand drie

Cultuurkrantje oktober 2024 Atheneum Dendermonde

keer 'Beetlejuice' zegt en de kwelgeest terugkeert om de boel op zijn eigen unieke manier flink op stelten te zetten.

Woordje van de redactie: voor zij die de vreemde en bevreemdende wereld van Tim Burton nog niet kennen Ga dit zien!!! Alle anderen zullen sowieso een ticketje kopen.

Bijkomende tip: stream vooraf de eerste Beetlejuice en u zult nog meer de humor appreciëren.

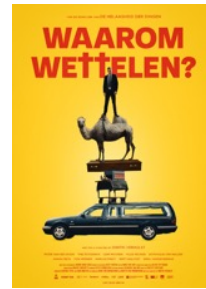
Julie zwijgt (vanaf 16 okt)

Als grote tennisbelofte bij een prestigieuze club staat alles in Julies leven in het teken van tennis. Wanneer de coach die haar naar de top kan brengen plotseling geschorst wordt en er een onderzoek wordt gestart, worden alle spelers van de club aangemoedigd om hun verhaal te vertellen. Maar Julie beslist te zwijgen...

Onze inzending voor de Oscars.
Meer hierover volgende maand.

Waarom Wettelen (vanaf 23 okt)

Waarom Wettelen volgt een bonte groep familieleden en vrienden op de begrafenis van de net overleden Christine. Daar duiken plots de "verloren" pleegzoon Antoine én zijn notaris op, met een wilsbeschikking waarin staat dat Christine met een traditionele begrafenisstoet in Wettelen begraven wenst te worden. Tot grote verbijstering van haar man Bas (Peter Van den Begin) en kinderen, want niemand weet van het bestaan van dat dorp en waarom ze daar begraven wil worden... Tijdens de lange tocht stellen ze vast dat niemand echt wist wie Christine was en al snel worden oude intriges opgedolven. Wanneer de rustplaats eenmaal bereikt is, zijn alle familiebanden stevig door elkaar geschud.

Woordje van de redactie: ga dit zien, de grote Dimitri Verhulst (ik geef toe, ik ben fan van die man!) schrijft én regisseert!